VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET
Kristina Sarjo

16.10.2024

Eduskunnan talousvaliokunta

Viite: Lausunto kirjelmästä U 39/2024 vp

EUROOPAN INVESTOINTIPANKIN EHDOTUS EUROOPAN INVESTOINTIPANKIN PERUSSÄÄNNÖN VAKAVARAISUUSSUHDELUKUA KOSKEVAN ARTIKLAN MUUTTAMISEKSI

Ehdotuksen tausta ja tavoite

Euroopan investointipankki antoi elokuussa 2024 ehdotuksen pankin perussäännön artikla 16.5 kohdan muuttamiseksi siten, että vakavaraisuussuhdeluku (gearing ratio) poistetaan pankin perussäännöstä samalla säilyttäen rajoitteesta päättämisen pankin valtuustolla, jonka päätöksen tulee olla yksimielinen.

Pankin säännöissä oleva vakavaraisuussuhdeluku, eli laina- ja muiden rahoitusvelvoitteiden määrä suhteessa pankin pääomaan, muodostaa nykymuodossaan rajoitteen pankin rahoitustoiminnalle.

Tämä rajoite on nimellisarvoinen eikä huomioi alla olevia riskejä. Tavoitteena on pankin taseen käytön tehostaminen, jotta pankki voi täysimääräisesti pääomakapasiteettinsa puitteissa ja pankin rahoitusasemaa vaarantamatta tukea Euroopan unionin kilpailukykyä ja kuroa umpeen investointivajetta.

Taustalla on G20-maiden teettämän monenvälisiä kehityspankkeja koskevan pääoman riittävyyttä tarkastellut riippumaton selvitys (Capital Adequacy Frameworks Review), jonka pohjalta annettiin lukuisia suosituksia miten pankkien taseita voitaisiin hyödyntää nykyistä tehokkaammin ja joustavammin. Eräs suositus koski vakavaraisuussuhdeluvun poistamista pankkien perussäännöistä ja siirtämällä tästä lainanantoa koskevasta rajoitteesta päättämisen pankkien hallintoelimille osana pankkien riskienhallintaa.

Vakavaraisuussuhdeluku sisällytettiin kansainvälisten rahoituslaitosten perussääntöihin niiden perustamisvaiheessa, kun muita mittareita ei juurikaan ollut käytössä. Tämä rajoite on nimellisarvoinen eikä huomioi lainasalkun laatua eikä myöskään riskejä. Vuosien saatossa riskinhallintamenetelmät ovat kehittyneet. Rahoituslaitoksilla on nykyisin käytössään riskipainotteisia mittareita, joiden perusteella määritellään eri rahoitusinstrumenttien riskipitoisuus ja jonka pohjalta arvioidaan kulloinkin vallitseva rahoituslaitoksen vakavaraisuus ja pääoman tehokas käyttö.

EIP:n sääntömuutoksessa kyse ei ole rahoitustoimintaan tavanomaisesti sovellettavien varovaisuusperiaatteiden höllentämisestä, vaan pikemmin vallitsevien riskienhallintaa koskevien käytäntöjen soveltamisesta.

Merkitys Euroopan investointipankille

EIP:n säännöissä oleva vakavaraisuussuhdeluku (gearing ratio) muodostaa nykymuodossaan rajoitteen pankin rahoitustoiminnalle. Pankin myöntämien yhteenlaskettujen lainojen ja takausten määrä ei saa ylittää 250 prosenttia merkitystä pääomasta ja reserveistä.

Rajoite ei huomioi riskienvähentämistoimia eikä pankin myöntämille lainoille mahdollisesti annettuja erillistakauksia EU-budjetista. Rajoite kohtelee erityisen ankarasti pankin ja sen tytäryhtiön Euroopan investointirahaston tekemiä pääomasijoituksia, koska vakavaraisuussuhdelukua laskettaessa pääomasijoitusten kokonaismäärä vähennetään merkityn pääoman, varausten, kohdentamattomien varausten ja jakamattoman voiton yhteismäärästä täysimääräisesti.

Pankilla on erittäin vahva pääomapohja ja sillä on AAA-luottoluokitus. Pankin lainasalkulla on korkea luottokelpoisuus, johon vaikuttaa myös se, että valtaosa pankin myöntämistä luotoista kohdistuu EU-maihin ja niissä toimiviin lainansaajiin.

EIP-ryhmältä on vaadittu lisää toimia Euroopan investointivajeen rahoittamisessa, Euroopan kilpailukyvyn, koheesion, ilmastotoimien, turvallisuuden sekä strategisen autonomian vahvistamisessa. EIP:n vuosille 2024-2027 hyväksytty strateginen tiekartta tähtää edellä mainittuihin päämääriin, jolloin on tärkeää, että pankin tasetta käytetään mahdollisimman tehokkaasti.

EIP:n vakavaraisuussuhdeluku ei tule esitetyn perussäännön muutoksen johdosta poistumaan kokonaan mittareiden joukosta, vaan siitä päättäisi jatkossa pankin pääsääntöisesti valtiovarainministereistä muodustuva valtuusto, jossa kaikilla jäsenmailla on edustajansa. Vakavaraisuussuhdeluku tulisi jatkossa täydentämään pankin toiminnan sisältöä, riskejä ja laajuutta mittaavien tunnuslukujen joukkoa. Suhdeluvun muuttaminen edellyttäisi pankin valtuuston yksimielisen päätöksen.

Valtuuston kaavailemaa enimmäissuhdeluvun nostoa nykyisestä 250 prosentista 290 prosenttiin suhteessa pankin pääomaan voidaan pitää maltillisena, jonka ei arvioida vaarantavan pankin vakavaraisuutta.

Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto suhtautuu myönteisesti Euroopan investointipankin perussääntöä koskevaan muutosehdotukseen. Se on linjassa muissa kansainvälisissä rahoituslaitoksissa toimeenpantavien sääntömääräisten lainanantorajoitteiden poistamisen kanssa. EIP:n taseen nykyistä tehokkaampi käyttö edistäisi investointipankin mahdollisuuksia tukea Euroopan kilpailukykyä, kuroa umpeen investointivajetta sekä tukea myös Suomen tärkeänä pitämää turvallisuus- ja puolustusteollisuutta nykyistä vahvemmin ja joustavammin johtuen rajoitteesta päättämisen siirrosta pankin valtuustolle.
Lisäksi yksimielisyyden vaade rajoitteesta päättämiselle luo hyvän pohjan harkituille, maltillisille ja hyvin perustelluille muutoksille jatkossa kuitenkaan pankin vaarantamatta vakavaraisuutta.